

Jaarverslag 2009

Inhoudsopgave

Algemeen	5
Marketing en communicatie	7
Breedteschaak	7
Kadervorming	10
Topsport	11
Talentontwikkeling	11
Jeugschaak	12
Evenementen	14
Buitenlandse Zaken	17
Bijzondere bonden	17
KNSB onderscheidingen	18
In memoriam	18
Eindstanden KNSB-competitie 2008-2009	20
De kampioenen van 2009	22
Behaalde FIDE titels	24
Commissies	24
Bestuur en bondsbureau	26
Overzichten KNSB-leden	26

Algemeen

Bestuur

Op bestuurlijk niveau is de KNSB in rustig vaarwater gekomen. In 2009 werd versterking gevonden voor de portefeuille Sponsoring. Daarnaast is een bestuursprofiel opgesteld, conform één van de minimale kwaliteitseisen van NOC*NSF. Het bestuur zal minimaal uit vijf personen bestaan, maar het streven is om een zevenhoofdig bestuur te hebben.

Het bestuur kwam in 2009 negen keer bijeen. Onderwerpen van gesprek waren onder andere: jaarrekening 2008, jaarverslag 2008, internetschaak, 'schaken een meesterlijke sport', het Nederlands Kampioenschap, de beleidsnotitie talentontwikkeling, het plan van aanpak kadervorming, het plan van aanpak SpeelZ, het plan van aanpak jeugdtrainingen, evaluatie SpeelZ, evaluatie Mastersproject, jaarplan 2010 en begroting 2010. Daarnaast was het bestuur twee keer aanwezig bij de Bondsraad

Bonds bureau

Het bondsbureau is in 2009 uitgebreid met een talentcoach dankzij subsidie van het Ministerie van VWS en heeft nu een omvang van negen FTE. Om conform de verbeterde interne procedures te kunnen werken is een kleine uitbreiding van de inzet op de administratie gerealiseerd.

De werkdruk was opnieuw hoog. Het ziekteverzuim was echter lager en daalde van 6,7% in 2008 naar 4,1% in 2009. Een werknemer die in 2008 langdurig ziek was, is succesvol gere-integreerd en weer volledig aan het werk gegaan.

Omdat de samenwerking met de andere denksportbonden op korte termijn niet tot verhuizing gaat leiden, is besloten het achterstallig onderhoud van het pand eindelijk aan te pakken. Het pand wordt niet verbouwd, maar noodzakelijke verbeteringen worden uitgevoerd. Eind van het jaar is daarmee begonnen.

Samenwerking denksportbonden

De samenwerking met de andere denksportbonden is geïntensiveerd. Als gevolg daarvan kwam de Federatie Nederlandse Denksporten vaker bijeen. Ook is de KNSB weer vertegenwoordigd in het bestuur van de FND. De FND zal onderzoeken hoe de samenwerking tussen de denksportbonden geoptimaliseerd kan worden.

Aanbevelingen goed sportbestuur

De KNSB onderschrijft de aanbevelingen van goed sportbestuur. Daarom wil de KNSB ook voldoen aan de zeventien minimale kwaliteitseisen die NOC*NSF stelt aan de aangesloten sportbonden. Eind 2010 moeten de bonden daaraan voldoen. Bij een eerste scan in het voorjaar bleek dat de KNSB aan acht van de zeventien eisen voldeed. Eind 2009 zijn de statuten zodanig aangepast dat aan nog eens drie eisen werd voldaan. Bovendien heeft de KNSB ook de vereiste procedures beschreven en is een bestuursprofiel vastgesteld, waardoor aan nog drie eisen is voldaan. Aan de nog resterende drie eisen zal de KNSB in 2010 voldoen.

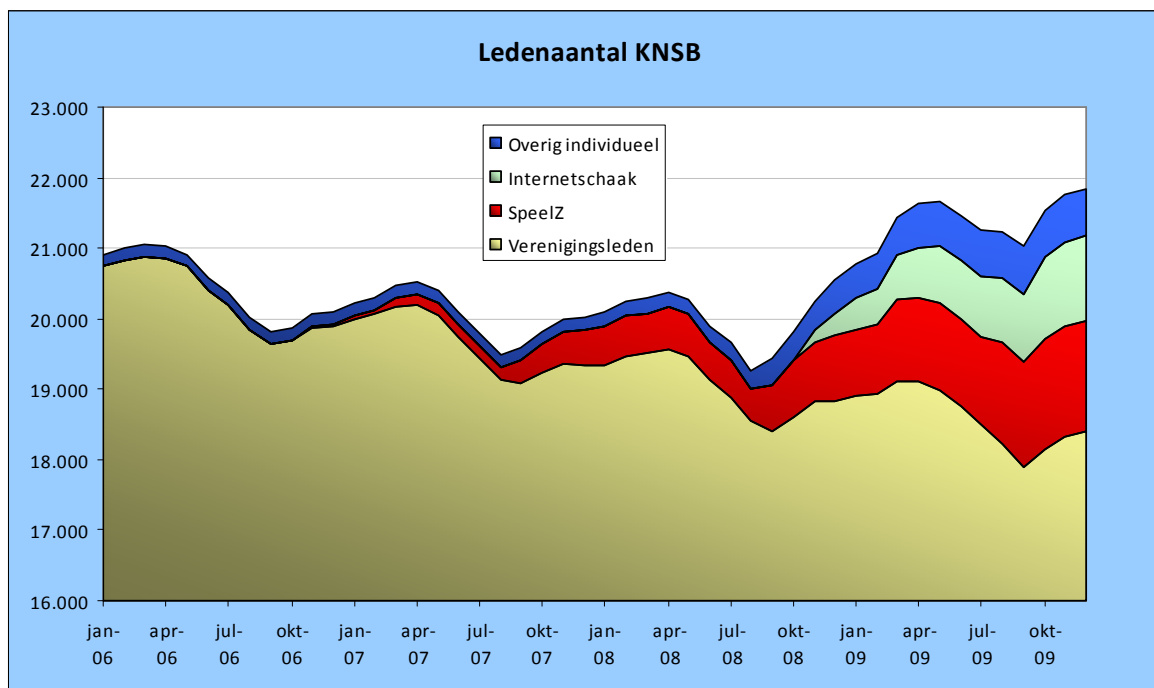
Financiën

Er is een separate financiële jaarrekening gemaakt. Daarin staat dat de KNSB een positief saldo heeft behaald van 3500 euro. Dit wordt veroorzaakt door een negatief operationeel resultaat van 42.321 euro en een positieve eenmalige bate vanuit de D.J. Groenstichting van 45.821 euro. Het negatieve operationele resultaat wordt vooral veroorzaakt doordat een subsidie voor breedteschaak uiteindelijk niet is toegekend. Voor het jaar 2010 zijn maatregelen genomen om deze structurele tegenvaller op te vangen.

Ledenaantal

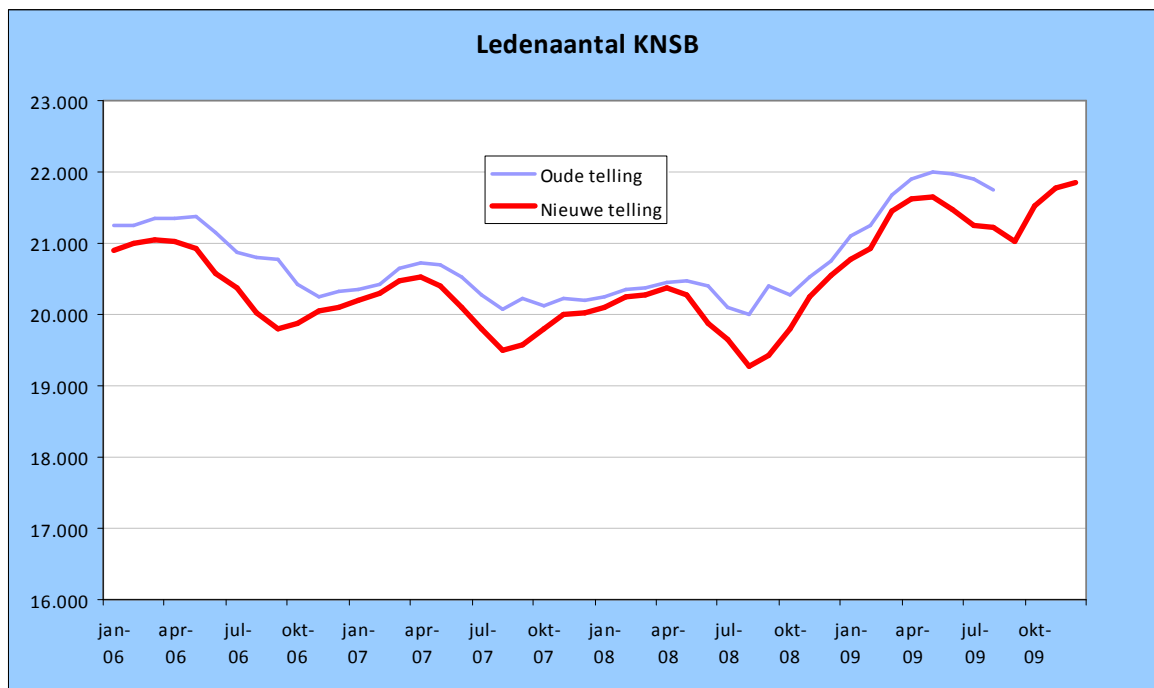
Het ledenaantal van de KNSB stijgt. Eind december was het aantal leden 21.726, een stijging van 4,5% ten opzichte van een jaar eerder. Die stijging kwam doordat de KNSB via activiteiten en diensten meer individuele leden aan zich wist te binden. De belangrijkste activiteiten zijn Internetschaak en SpeelZ. Het idee achter deze activiteiten is dat het individueel binden van mensen aan de schaaksport ook de verenigingen ten goede komt. De daling van het ledenaantal bij de verenigingen ging in 2009 langzamer dan voorheen. Of dit een gevolg is van het binden van individuele leden verdient een nader onderzoek. Was de daling in 2005 nog 6 procent, in 2009 was deze 3,1 procent. Overigens is het doel dat het aantal leden bij verenigingen ook weer gaat stijgen.

Figuur 1: Ledenontwikkeling KNSB

Het nieuwe contributiesysteem heeft invloed gehad op de ledentelling. Het effect is gemiddeld ongeveer 2%, dat wil zeggen dat de ledentelling volgens het nieuwe systeem gemiddeld 2% minder leden oplevert. In de zomermaanden is het effect het grootst; in december t/m april is het effect het kleinst.

Figuur 2: Effect nieuwe contributiesysteem

Het betekent dat in 2009 de totale ledenstijging zonder het nieuwe contributiesysteem 5,5% zou zijn geweest en de daling in het aantal verenigingsleden -2,2%.

Marketing en Communicatie

Interne communicatie

Om de interne communicatie verder te bevorderen is het bestuur in 2009 begonnen regionale vergaderingen te bezoeken. Daarnaast is in 2009 aan het begin van het seizoen een nieuwsbrief voor verenigingen gestuurd. Beide initiatieven worden gewaardeerd en zullen in 2010 worden gebruikt om de communicatie te bevorderen.

Schaken een meesterlijke sport

Op 21 maart 2009 is de interne campagne Schaken een meesterlijke sport van start gegaan. Daarbij is Hans Böhm als ambassadeur van deze campagne geïntroduceerd. Een meesterlijke sport staat vanaf 21 maart ook in het logo van de KNSB. Het aprilnummer van Schaakmagazine was gewijd aan Schaken en meesterlijke sport.

De doelstelling om in alle servicepuntgebieden minimaal een regionale bijeenkomst omtrent dit thema te houden heeft vertraging opgelopen. Het is de bedoeling om in 2010 in ieder geval in de overige servicepuntgebieden een bijeenkomst te houden. Daarna zal een handboek gemaakt worden waarin op basis van input uit de regio's de kernboodschap vertaald zal worden naar concrete activiteiten.

Sponsoring

De sponsoractiviteiten hebben in 2009 niet opgebracht wat van te voren verwacht was. De kredietcrisis is daar een belangrijke oorzaak van. Dit bevestigt de noodzaak om deze activiteit met nog meer aandacht op te pakken. Er is een concept sponsorplan gemaakt op basis van ervaringen en een aantal eerdere rapporten. In 2010 zal daaraan worden toegevoegd hoe dit plan praktisch het beste kan worden uitgevoerd. Met de uitvoering daarvan zal worden begonnen onder verantwoordelijkheid van het nieuwe bestuurslid Sponsoring.

Verder heeft de KNSB specifiek kernevenementen benoemd die qua financiering en sponsoring prioriteit hebben.

Website

Dit jaar is onder impuls van de nieuwe webredacteur het nieuwsaanbod op de website uitgebreid. De focus blijft daarbij op zaken die relevant zijn voor leden van de KNSB. Verder is in 2009 begonnen met het aanbieden van banners tegen betaling. Het gestructureerd aanbieden van 'best practices' werd nog niet gerealiseerd. Het is de bedoeling om dit in 2010 te doen.

Schaakmagazine

Schaakmagazine verscheen zes keer, steeds aan het eind van de even maanden. De formule van het blad bleef ongewijzigd. In achtergrondverhalen en interviews werd aandacht besteed aan de ontwikkelingen in de Nederlandse schaakwereld. Schaakmagazine streeft ernaar in de eerste plaats een leesblad te zijn en in mindere mate een blad met schaaktechnische artikelen. In het jeugdkatern Voorloper werden talentvolle jeugdspelers tot twaalf jaar geportretteerd.

Breedteschaak

Internetschaak

In 2009 is het aantal uitgegeven accounts de duizend ruim gepasseerd. Er zijn veel activiteiten georganiseerd, waaronder een NK internetschaak, een clubcompetitie en een tweewekelijks zaterdagavondtoernooi. Daarnaast is het platform gebruikt voor training van schaaktalenten.

SpeelZ

Het project SpeelZ richt zich op kinderen op de basisscholen. Het groeide in 2009 naar meer dan 1500 deelnemers. Grote successen waren de Schaakkaravaan in Amsterdam van het Max Euwe Centrum en het allochtonenproject in Rotterdam. Beide leverden meer dan 300 SpeelZ leden op. Op 31 december waren er 1563 SpeelZ leden. Dat komt overeen met 150 leskisten en enkele individuele leden. Sinds de introductie in 2007 hebben 108 verschillende scholen en instanties zich gemeld voor een of meer leskisten. De meesten hadden niet eerder iets met schaken gedaan.

In het najaar zijn de eerste drie jaar van het project geëvalueerd. De conclusie was dat de hoofddoelstelling, een grote impuls voor het schoolschaken, slechts gedeeltelijk is gehaald. Vooral in Rotterdam en Amsterdam ging het goed, in andere plaatsen kan en moet het beter.

Studenten van de Hogeschool Rotterdam hebben het project onderzocht en aanbevelingen gedaan. Deze zijn onder te verdelen in verbetering van het product, de distributie en de promotie en in samenwerking met andere partners. Op basis van de aanbevelingen is een plan van aanpak gemaakt, om het project verder te ontwikkelen. De eerste resultaten daarvan worden in 2010 verwacht.

Mastersproject

Het mastersproject richt zich op mensen van vijftig jaar en ouder. In 2009 telden de tien KNSB masterverenigingen samen ruim 300 leden. Ten opzichte van 2008 werd nog een kleine groei van het aantal leden gerealiseerd, maar de groei vlakke duidelijk af.

Het mastersproject is eind van het jaar geëvalueerd. De oorspronkelijke opzet is gerealiseerd:

- Het oprichten van tien masterverenigingen.
- Een raamwerk van ondersteuning vanuit het bondsbureau opzetten.
- Een website maken met inlogmogelijkheden voor mastersverenigingen.
- Centrale activiteiten organiseren.

Het aantal leden bleef echter duidelijk achter bij de verwachtingen. De projectleiders van de masterverenigingen gaven daarvoor de volgende verklaringen:

- Nieuwe leden die nog geen band hebben met schaken worden heel moeilijk bereikt, ondanks heel diverse pogingen.
- De mastervereniging is kwetsbaar - veel komt neer op de projectleider. Het lukt maar op enkele plaatsen om een team van organisatoren te vinden.
- Het werven van leden is zeer arbeidsintensief.
- De doelgroep wordt als zeer 'moeilijk' ervaren.

Eind 2009 zijn de masterverenigingen opgenomen als reguliere activiteit binnen de KNSB-organisatie.

Allochtonenproject

In februari verscheen het eindrapport van het verkennende project 'allochtonen en schaken'. Het project had als doel om te onderzoeken, hoe bij allochtonen belangstelling voor het schaken kan worden gewekt. Op basis van de resultaten kunnen maatregelen worden genomen om meer allochtonen voor het schaken te interesseren.

De belangrijkste aanbevelingen voor het opstarten van projecten met allochtone schakers zijn:

1. Zorg voor een enthousiaste initiatiefnemer die de nodige tijd in het project wil steken;
2. Begin bij voorkeur met schaaklessen aan kinderen in de wijk.
3. Maak eerst een goed plan en maak daarbij strategische keuzes:
 - a. Zorg voor financiering van het plan door vooral bij lokale partijen (gemeenten, fondsen en stichtingen) aan te kloppen;
 - b. Stel kind en school centraal;
 - c. Toets het plan bij verschillende partijen;
 - d. Zorg voor voldoende mensen om het plan uit te voeren.
4. Win informatie in over de specifieke doelgroep:
 - a. Houd rekening met cultuurverschillen;
 - b. Taal is in principe geen barrière.
5. Zorg voor continuïteit door in de wijken naast het schoolschaken ook een vereniging op te richten.
 - a. Verlaag de drempel voor het oprichten van een vereniging door te beginnen op scholen;
 - b. Houd het gezellig en combineer schaken met muziek en drankjes.

Het rapport eindigt met de conclusie: 'Allochtonen en schaken is een prima combinatie, maar het is met name moeilijk om voldoende vrijwilligers en al dan niet betaalde lesgevers te vinden.'

De belangrijkste les die kan worden getrokken is dat een enthousiaste initiatiefnemer, die iets met schaken wil doen voor de doelgroep of voor de betreffende wijk van cruciaal belang is. Zonder zo iemand komt er niets van de grond en komen er geen alloctonen bij. Als de initiatiefnemer er wel is, kan in principe voor alle andere zaken als financiën, speelruimte, les- en schaakmateriaal een oplossing worden gevonden.

Enkele deelprojecten zijn of worden opgestart en lopen de komende jaren door. In Rotterdam kwam een groot schoolschaakproject met allochtone kinderen van de grond (ca. 250 deelnemers). In Amsterdam wordt via het Max Euwe Centrum eveneens een project van soortgelijke omvang georganiseerd. Beide projecten worden gefinancierd met overheidssubsidies.

De KNSB zal de ervaringen van de succesvolle projecten in Amsterdam en Rotterdam doorgeven aan andere steden. Ook zal de KNSB ervoor zorgen dat in de kaderopleidingen een onderdeel over het lesgeven in wijken met veel alloctonen wordt opgenomen.

Servicepunten

De Servicepunten hebben een belangrijke rol gespeeld bij de ledengroei van de KNSB. Naast het ondersteunen van verenigingen waren de servicepuntmedewerkers betrokken bij de twee speerpunten van de KNSB: SpeelZ en Internetschaak. Scholen en verenigingen werden bezocht, workshops werden georganiseerd en lokale initiatiefnemers werden benaderd om de producten onder de aandacht te brengen. Het leverde veel nieuwe leden op.

De Servicepunten hebben ook een belangrijke rol gespeeld bij de organisatie van de regionale bijeenkomsten rond het thema 'Schaken een meesterlijke sport'. In het najaar werden succesvolle regiobijeenkomsten georganiseerd in Roermond, Terneuzen en Apeldoorn. In 2010 zullen meer bijeenkomsten volgen.

In Servicepunt West werd de heer G.J. van der Meiden in maart aangesteld zodat ook dit Servicepunt weer bemand was. De heer Van der Meiden zorgde direct voor nieuw elan door Jop Delemarre als trainer voor de jeugdtalenten aan te stellen. Een andere activiteit was de introductie van trainingen via internet. Deze werden ingevoerd bij de servicepuntgroepen en als proefproject bij enkele verenigingen in de RSB.

In Servicepunt Randstad nam de heer P. Losekoot halverwege het jaar de werkzaamheden over van de heer E. Sibbing. Laatstgenoemde had de functie van servicepuntmedewerker bijna tien jaar met veel plezier vervuld, maar kon deze niet meer combineren met zijn andere werkzaamheden.

In Servicepunt Zuid werd gebruik gemaakt van de populariteit van Anish Giri. Anish werd ingezet als publiekstrekker bij een groot schoolschaaktoernooi en als prominent gebruiker van internetschaak. Servicepunt Oost zorgde voor continuïteit in het SBO-gebied, toen het bestuur van de SBO door enkele vacatures tijdelijk onderbemand was. In juni werden zes trainingsgroepen voor jeugdtalenten geformeerd. De themadag voor jeugdleiders werd onder het motto 'schaken een meesterlijke sport' in oktober met ruim vijftig deelnemers beter bezocht dan ooit.

In het Servicepunt Noord heeft vooral de jeugd een nieuwe impuls gekregen door workshops Internetschaak, vijf stertrainingsgroepen en het verbreiden van SpeelZ.

Prijzen

De Schaakvereniging Voorburg won de Verenigingsprijs 2009. Deze prijs is bestemd voor de club die in een kalenderjaar netto de grootste ledenwinst boekt. Voorburg kreeg er netto 36 leden bij. De prijs werd uitgereikt tijdens het Corus Schaaktoernooi 2010 in Wijk aan Zee.

De top van het klassement zag er als volgt uit.

<u>Positie</u>	<u>Vereniging</u>	<u>Plaats</u>	<u>Ledenwinst per saldo in 2009</u>
1	S.V. Voorburg	Voorburg	36
2	Meppeler SV	Meppel	23
3	S.C. Zeeburg	Amsterdam	22

4	S.C. Charlois Europoort	Rotterdam	21
5	S.V. Denk en Zet - Advisor	Vinkeveen	19
6	S.V. Oisterwijk	Oisterwijk	18
7	S.V. Gorredijk	Gorredijk	17
8-11	S.C. Sneek	Sneek	15
8-11	BSG	Bussum	15
8-11	S.V. Santpoort	Santpoort	15
8-11	S.V. Leiderdorp	Leiderdorp	15

Jan Dekker uit Naaldwijk werd gekozen tot vrijwilliger van het jaar. Daarmee bleef deze prijs binnen de Haagse Schaakbond. Dekker is al meer dan veertig jaar actief als organisator, zowel voor de jeugd als voor senioren. Hij is lid van de vereniging Schaakmat uit Naaldwijk en de Westlandse Schaak Combinatie (WSC), waarin vier verenigingen uit het Westland samenwerken.

Kadervorming

In 2009 werd begonnen met het uitvoeren van het Plan van Aanpak Kaderopleidingen 2009-2012. Doel van dit plan is om meer kader op te leiden, nieuwe doelgroepen aan te boren en waar nodig de inhoud van de opleidingen aan te passen aan de vraag. De eerste resultaten waren in 2009 te zien, met name bij de cursus Schaaktrainer Stap 1.

Schaakdidactische opleidingen

Voor de schakdidactische opleidingen zijn jongeren in de leeftijd van 15 tot 20 jaar als een van de doelgroepen genoemd. Deze groep is bereikt met de cursussen die in 2009 zijn georganiseerd. Het aantal schakdidactische cursus groeide ten opzichte van 2008. Vooral de opleiding Schaaktrainer Stap 1 was in trek. De opleiding Schaaktrainer 2 bleef nog daarbij achter.

Cursus Schaaktrainer Stap 1

De naam van de cursus Jeugdschaakleider werd veranderd in Schaaktrainer Stap 1, omdat de nieuwe naam beter aansluit bij de inhoud. Er werden zes cursussen georganiseerd die 77 deelnemers trokken. Voor deze cursussen werden twee nieuwe docenten ingeschakeld: Erik Mijnheer en Pascal Losekoot.

Cursus Schaaktrainer 2

Na de pilot in Arnhem 2007 werd deze cursus in Tilburg voor het eerst in reguliere vorm georganiseerd. Er waren 14 deelnemers.

Pilot Schaaktrainer 4

De beoogde pilot opleiding Schaaktrainer 4 is uitgesteld naar 2010.

Arbitercursussen

De wervingsactie in 2009, waarbij de regionale bonden en de verenigingen werden benaderd heeft vruchten afgeworpen. Het aantal cursisten was hoger dan in de periode 2006-2008.

Cursus Scheidsrechter A

In Delft werd een cursus Scheidsrechter A gegeven met 13 deelnemers. Aart Strik was de nieuwe docent van deze cursus.

Stages Scheidsrechter B

Zes kandidaten sloten de stages af met een voldoende beoordeling en werden tot Scheidsrechter B benoemd.

Cursus Scheidsrechter C

De cursus Scheidsrechter C, onderdeel van de opleiding tot Nationaal Arbitr, vindt eens in de drie jaar plaats en stond in 2009 weer op het programma. Er waren zeven deelnemers.

Scheidsrechtersdag

De scheidsrechtersdag is een bijscholingsbijeenkomst voor scheidsrechters en wordt eens in de twee jaar gehouden. Op het programma stonden onder andere de wijzigingen die op 1 juli in het FIDE-reglement werden ingevoerd. De 75 deelnemers zorgden voor levendige discussies.

Tabel: Overzicht van aantallen cursussen en cursisten per jaar

Cursus	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Jeugdschaakleider en Schaaktrainer Stap 1						
cursussen	1	2	2	1	2	6
geslaagden	7	20	20	8	22	77
Schaaktrainer A en Schaaktrainer 2						
cursussen	7	7	5	3	3	1
geslaagden	69	100	69	31	36	14
Schaaktrainer B en Schaaktrainer 3						
cursussen	0	1	0	0	1	0
geslaagden	0	13	0	0	10	0
Scheidsrechter A						
cursussen	4	4	2	2	1	1
geslaagden	37	35	19	20	14	13
Scheidsrechter C						
cursussen	1	0	1	0	0	1
geslaagden	19	0	9	0	0	7
Indelingsdeskundige A						
cursussen	2	1	2	1	0	0
geslaagden	16	7	13	10	0	0
Indelingsdeskundige B						
cursussen	1	0	0	1	0	0
geslaagden	19	0	0	6	0	0

Topsport

NOC*NSF statushouders

In 2009 hadden de grootmeesters Sergey Tiviakov, Erwin l'Ami en Zhaoqin Peng een zogenaamde A-status. De statussen worden op voordracht van de KNSB verleend door NOC*NSF voor geleverde prestaties.

Federatiewisselingen

In 2009 besloot Ivan Sokolov dat hij in internationale wedstrijden weer voor zijn geboorteland Bosnië wil uitkomen. Sokolov was Nederlands Kampioen in 1995 en 1998. Ook was hij lid van het Nederlandse team dat in 2005 de Europese Teamkampioenschappen won. Sokolov blijft in Nederland wonen.

Het jonge Russische schaaktalent Anish Giri (woonachtig in Nederland) besloot in goed overleg met de KNSB om in het vervolg als schaaknederlander door het leven te gaan. Al snel kon de KNSB de internationale grootmeestertitel voor Giri aanvragen. Hij werd daarmee in 2009 de jongste grootmeester ter wereld; in de loop van 2009 werd hij vijftien jaar. Publicatie van dit nieuws op de KNSB-website zorgde voor de nodige media-aandacht. Die media-aandacht keerde terug toen Giri ook nog eens Nederlands kampioen werd.

Talentontwikkeling

Talentcoach

Dankzij een subsidie van het Ministerie van VWS kon de KNSB een talentcoach aanstellen. Internationaal Meester en schaaktrainer Thomas Willemze kon met ingang van 1 april voltijds aan de slag met de Nederlandse jeugdtalenten.

Certificering Talentontwikkelingsprogramma KNSB

Het Talentontwikkelingsprogramma van de KNSB is gecertificeerd door een onafhankelijk onderzoeksbureau. Daarbij werd een door de KNSB beoogde waardering van drie sterren gehaald. Een gecertificeerd Talentontwikkelingsprogramma is een subsidievoorwaarde van het Ministerie van VWS. Punten voor verbetering die uit de certificering naar voren zijn gekomen worden in 2010 aangepakt.

Afronding trainingsprogramma 2008-2009

Het landelijke jeugdtrainingsprogramma kende twee geslaagde centrale dagen met alle jeugdtalenten. In maart werd op Papendal een studiedag mentale training georganiseerd voor zeventig kinderen. Een workshop mentale training door een sportpsycholoog werd afgewisseld met een simultaan tegen een grootmeester.

In april gaven Loek van Wely, John van der Wiel en Jan Smeets dezelfde groep kinderen een kijkje in de keuken van een grootmeester. Aan de orde kwam zaken als: hoe moet je trainen, welke boeken zijn nuttig, hoe bereid je je voor op een partij en hoe zit het met lichamelijke conditie.

Vernieuwde trainingsopzet

Met ingang van het seizoen 2009-2010 is het trainingsaanbod gesplitst in groepstrainingen, die voornamelijk regionaal worden aangeboden, en een aanvullend individueel trainingsprogramma voor de spelers met de hoogste talentstatussen. Deze opzet zal in de toekomst gecontinueerd worden, waarbij een stabiele trainingssituatie het doel is.

Internettraining

In september heeft grootmeester Arthur Kogan een workshop internettraining verzorgd. Hij wist zeer enthousiast te vertellen over zijn beroep als internettrainer en gaf de nodige tips. Belangrijkste boodschap: Oefenen, Oefenen, Oefenen! Het is goed om te zien dat naast het spelen van partijen, ook het geven van trainingen via internet gestaag aan populariteit wint. Belangrijk speerpunt voor 2010 is het verder vergroten van het draagvlak voor de internettraining.

Opleidingsplan

Dit jaar is een voorzichtig begin gemaakt met het concretiseren van het meerjarenopleidingsplan, waarbij de sterrengroepen als kapstok dienen. Doordat de trainingsgroepen afhankelijk van het niveau voorzien zijn van een aantal sterren zijn ze gemakkelijk onderling te vergelijken. Op deze manier kan voor iedere ster een basisprogramma worden gedefinieerd, dat als ondersteuning voor de trainers kan dienen. Er is op dit terrein nog veel werk te verzetten. Dat zal grotendeels in 2010 gebeuren.

Talent volgen en selecteren

Het systeem van talentstatussen is in 2009 verder uitgebouwd en geoptimaliseerd. De Technische Commissie hanteert dit systeem mede als basis voor de selectie voor Nederlandse jeugdkampioenschappen, trainingen en internationale uitzendingen. De voor 2009 geplande pilot voor een digitaal leerlingvolgsysteem is niet van de grond gekomen. In 2010 zal eerst heel concreet gedefinieerd worden welke informatie via dit systeem beschikbaar zou moeten zijn, alvorens hierin verdere stappen worden ondernomen.

Uitzendreglement seizoen 2009-2010

Het uitzendreglement is in 2009 uitgebreid geëvalueerd en aangepast. Het reglement is geheel in lijn gebracht met het systeem van de talentstatussen.

Jeugdschaak

Ook dit jaar werden talrijke jeugdtoernooien gespeeld. Hieronder geven we een overzicht van de wedstrijden waaraan KNSB-titels waren verbonden.

Amfors Jeugdclubcompetitie - Amersfoort

De jeugdclubcompetitie werd voor de tweede keer in de periode september t/m december in Amersfoort gespeeld. De organisatie lag in handen van het Schaakgenootschap Amersfoort en de competitie werd gesponsord door Amfors. Bij de AB-jeugd slaagde Zukertort Amstelveen er voor het eerst in de titel te winnen. Bij de C-jeugd won Charlois Europoort uit Rotterdam en bij de D-jeugd ging de titel naar De Toren uit Arnhem.

NK Jeugd - Venlo

Het Nederlands Kampioenschap voor de A, B en C-jeugd werd voor de derde en laatste keer in Venlo gespeeld. Het toernooi vond van 24 april tot en met 2 mei plaats in College Den Hulster. Bij de A-jeugd ging de titel naar de veertienjarige Robin van Kampen. Na Jan Timman is hij de jongste Nederlands jeugdkampioen aller tijden. De meisjestitel ging naar Leonore Braggaar.

De overwinning bij de B-jeugd ging naar Hugo ten Hertog. Hier was Evie Warmelink het sterkste meisje. Bij de C-jeugd won Roger Meng de titel. Diana Dalemans was het sterkst bij de meisjes.

NK D-jeugd - Rijswijk

Het kampioenschap voor de D-jeugd vond traditiegetrouw plaats in Multicultureel Centrum Don Bosco in Rijswijk van 21 t/m 23 mei. Bij de jeugd won Lars Vereggen met 7½ uit 9. Sereyo Bekkink, Thomas Beerdsen en Robin Lecomte deelden de tweede plaats. Nog beter was de score van Mahsa Bitalzadeh, die met 8½ uit 9 oppermachtig was bij de meisjes. Anna Maja Kazarian werd tweede met twee punten achterstand.

NK E-jeugd - Waalwijk

De jeugd tot tien jaar speelde voor de vijfde achtereenvolgende keer in Waalwijk op 10 en 11 april. Dit toernooi is de eerste grote test voor de jonge talenten, want hier zijn de eerste internationale uitzendingen te verdienen. In de groep algemeen won Robin Lecomte met 7½ uit 9. Tweede werd Ankit Mahti. Bij de meisjes scoorde Anna Maja Kazarian maar liefst 8½ uit 9. Dat was een half punt meer dan Maaike Keetman.

Nationale Pupillendag - Gouda

De Nationale Pupillendag is het toernooi voor de jongste jeugd, de categorieën F, G en H. Anna Maja Kazarian werd met 7 uit 7 zowel algemeen kampioen als meisjeskampioen bij de F-jeugd. In de G-categorie wonnen Robby Kevlishvili (algemeen) en Joëlle Vuong (meisjes). De winnaars in de H-groep waren Andrew St. George (algemeen) en Alba Camacho (meisjes).

Het toernooi werd op 20 juni voor de derde en laatste keer gespeeld in scholengemeenschap De Goudse Waarden in Gouda.

NK E-teams - Groningen

Veertig teams kwamen op 16 mei naar stadion de Euroborg in Groningen voor het Open Nederlands Kampioenschap voor E-teams. De overwinning ging naar ESV uit Eindhoven.

Kampioenschappen rapid en snelschaak - Eindhoven, Mierlo en Bunschoten/Spakenburg

Het Open NK Rapid voor de jeugd in Eindhoven op 14 november werd uitgebreid met een groep tot 25 jaar. Winnaar werd Matthew Tan met de fraaie score van 8½ uit 9. De hierop volgende leeftijdsgroepen werden gewonnen door Roi Miedema en Jonathan Tan. Er waren 361 deelnemers.

Op 27 september trokken 91 viertallen naar het Brabantse Mierlo, waar voor de 32e keer het rapidkampioenschap voor jeugdteams werd gespeeld. De eerste plaats ging verrassend naar de Veenendaalse SV, voor titelverdediger Zukertort Amstelveen.

Het NK snelschaken voor de jeugd verhuisde van Friesland naar het fraaie schaakgebouw in Bunschoten/Spakenburg. Het kampioenschap werd gespeeld op 3 oktober en in de A-groep veroverde Stefan Colijn uit Roosendaal de titel met overmacht. Lemmy Schakel werd kampioen bij de meisjes. Er waren 105 deelnemers.

Royal Haskoning NK Schoolschaak - Nijmegen

De finaleronden van de Nederlandse Kampioenschappen Schoolschaak werden voor het laatst bij sponsor Haskoning in Nijmegen gespeeld in de periode 30 mei t/m 13 juni. Bij de bovenbouw van het voortgezet onderwijs ging de titel naar het Stedelijk Gymnasium in Leiden. Bij de onderbouw was het Erasmiaans

Gymnasium uit Rotterdam het sterkste. De titel in het basisonderwijs ging naar de basisschool Kastanjelaan uit Leiderdorp.

Euro Chess Tournament - Enschede

Het Euro Chess Tournament in Enschede werd voor de tweede keer gespeeld bij sponsor Technische Universiteit Enschede van 31 juli t/m 8 augustus. In de topgroep, de University of Twente Young Masters, namen talenten uit heel Europa het tegen elkaar op. Overtuigend winnaar werd de Rus Sergei Zjigalko met 7½ uit 9. Anish Giri en Twan Burg waren de beste Nederlanders met 5 uit 9. Burg behaalde een meesternorm. Het Open Nederlands Jeugdkampioenschap werd gewonnen door Lars Ootes voor Ewoud de Groot. Milan Mostertman bracht de B-groep op zijn naam.

Huttontoernooi - Deventer

Het 50e Huttontoernooi werd op 24 oktober in Deventer gespeeld. In deze wedstrijd tussen twintigtallen van regionale bonden was de OSBO het sterkste. De SGA volgde op kleine afstand, de andere bonden kwamen in het spel niet voor.

Renate Limbach-toernooi afgelast

Het Renate Limbach-toernooi voor meisjesteams van regionale bonden ging niet door. Er hadden zich slechts vier viertallen ingeschreven, waarvan drie van dezelfde regionale bond.

Daarnaast werden een aantal jeugdschakers afgevaardigd naar twee buitenlandse toernooien.

Wereldjeugdkampioenschappen - Kemer, Turkije

Van 11 tot 23 november werden in het Turkse Kemer de wereldjeugdkampioenschappen onder 18 jaar verspeeld. Nederland was met vijf spelers vertegenwoordigd.

De Nederlanders waren regelmatig op de topborden terug te vinden. Benjamin Bok ging geweldig van start, maar twee nederlagen op de speeldag met een dubbele ronde wierpen hem terug. Hij kwam goed terug, net als jeugdkampioen Robin van Kampen, maar een medaille zat er voor beiden niet in.

Bij de meisjes wisten Lisa Schut en Mahsa Bitalzadeh zich lang op de topborden te handhaven. Voor hen duurde het toernooi echter net twee ronden te lang.

De scores van de Nederlanders waren:

Christov Kleijn 5½ (uit 11), 43/60e plaats; Robin van Kampen 7½ punt, 7/13e plaats; Benjamin Bok 7½ punt, 7/17e plaats; Lisa Schut 7 punten, 12/20e plaats; Mahsa Bitalzadeh 6½ punt, 22/32e plaats.

De Nederlandse afvaardiging stond onder leiding van bondscoach Vladimir Chuchelov en delegatieleider Jop Delemarre.

Europese Jeugdkampioenschappen - Fermo, Italië

Een groep van 21 spelers nam van 30 augustus tot en met 10 september deel aan het EK jeugd in Fermo. De resultaten waren erg goed. Robin van Kampen won een zilveren medaille bij de jongens onder 16. Lisa Schut wist bij de meisjes onder 16 beslag te leggen op de bronzen plak, Anne Haast werd in dezelfde groep vierde. Alle spelers lieten duidelijk zien thuis te horen op een EK, iedereen scoorde minimaal 4 uit 9.

Evenementen

Nederlandse Kampioenschappen - Haaksbergen

De Nederlandse Kampioenschappen werden 11 t/m 20 september in Haaksbergen gehouden. Een sponsor ontbrak en daarom was er sprake van een beperkt budget.

NK Algemeen

Diverse manlijke topspelers namen niet deel vanwege het lagere prijzengeld. Desondanks verschenen zeven grootmeesters aan de start van de gesloten tienkamp. Na drie ronden trok oud-kampioen Tiviakov zich terug. Dit incident dreigde het toernooi te overschaduwen totdat de opmerkelijke opmars van Anish Giri begon. Giri werd uiteindelijk de jongste Nederlands kampioen met een score van 6 uit 8. Friso Nijboer eindigde als tweede

op een half punt achterstand. De gedeelde derde en vierde plaats was weggelegd voor de grootmeesters Ernst en Reinderman.

NK Vrouwen

Het NK Vrouwen werd gehouden in de vorm van een dubbelronde zeskamp. Het toernooi begon verrassend met een nederlaag van regerend kampioene Zhaoqin Peng tegen Mariska Bertholee - de Mie. Uiteindelijk slaagde Peng er echter in om haar elfde nationale titel in de wacht te slepen. Marlies Bendsdorp werd tweede en Mariska Bertholee - de Mie derde.

Slotstand NK

1	Giri, Anish	6
2	Nijboer, Friso	5½
3	Ernst, Sipke	5
4	Reinderman, Dimitri	5
5	Cuijpers, Frans	4
6	Swinkels, Robin	3½
7	Miedema, Roi	3½
8	Van der Weide, Karel	2
9	Bitalzadeh, Ali	1½

Tiviakov trok zich na drie ronden terug

Slotstand NK Vrouwen

1	Peng, Zhaoqin	8
2	Bendsdorp, Marlies	7
3	Bertholee-de Mie, Mariska	5½
4	Van Weersel, Arlette	4
5	Middelveld, Martine	3
6	Munnik, Talitha	2½

EK Individueel - Budva, Montenegro

Het Europees Kampioenschap werd van 5 tot en met 19 maart gehouden in Budva (Montenegro). Met hulp van de subsidie deelname internationale evenementen werden de volgende Nederlandse spelers door de KNSB ondersteund: Sergey Tiviakov, Ivan Sokolov, Loek van Wely, Erwin L'Ami, Jan Timman en Friso Nijboer. Ivan Sokolov speelde een uitstekend toernooi. Hij was steeds onder de koplopers te vinden en stond na elf reguliere ronden op de met elf spelers gedeelde eerste plaats. In de tweede ronde van de tiebreaks werd hij uitgeschakeld voor de titel. Ook Friso Nijboer scoorde uitstekend en hij plaatste zich evenals Sokolov voor de World Cup. Titelverdediger Sergey Tiviakov kwam niet in de buurt van de prolongatie van zijn titel.

EK Individueel dames - St. Petersburg, Rusland

Het Europees Kampioenschap Vrouwen werd door de ECU bijzonder laat vastgesteld. Mede hierdoor was Zhaoqin Peng de enige Nederlandse deelneemster in Sint Petersburg. Zij werd begeleid door coach Arthur Kogan. Peng speelde een matig toernooi. Na een slechte start kwam ze aan het eind nog terug met drie overwinningen maar ze miste uiteindelijk toch de kwalificatie voor het WK.

EK Landenteams mannen - Novi Sad, Servië

Het Europees Kampioenschap voor landenteams vond plaats tussen 21 en 31 oktober in Novi Sad (Servië). Het mannenteam bestond uit Jan Smeets, Daniel Stellwagen, Erwin l'Ami, Jan Werle en Sipke Ernst. Coach van het team was de bondscoach Vladimir Chuchelov.

De voorbereiding verliep uitstekend met een vierdaags trainingskamp in Haaksbergen (dezelfde locatie als het NK) een week voor aanvang. Bondscoach en spelers waren zeer tevreden over de voorbereiding, en met recht bleek al snel in Novi Sad.

Het team eindigde na een ongelukkige laatste ronde uiteindelijk op de negende plaats. Gezien de tegenstand en de startranglijst (Nederland stond daar vijftiende op rating) was dat nog steeds een goede prestatie. Het team was lang ongeslagen en speelde steeds in de top mee. Een bronzen medaille was tot en met de voorlaatste ronde een reëel vooruitzicht.

Azerbeidzjan werd Europees Kampioen voor Rusland (zilver) en de Oekraïne (brons).

EK Landenteams vrouwen - Novi Sad, Servië

Het vrouwenteam speelde in dezelfde periode in Novi Sad en bestond uit Zhaoqin Peng, Petra Schuurman, Marlies Bendsdorp, Bianca Muhren en Lisa Schut. Als coach werd Arthur Kogan aangesteld.

Het team scoorde heel wisselvallig. Grote overwinningen werden afgewisseld met teleurstellende nederlagen. Het uiteindelijke resultaat, een veertiende plaats, ligt niet heel ver af van de plaats op startranglijst (elfde), maar het team was nooit in de buurt van de topplaatsen.

Rusland werd Europees Kampioen voor Georgië en de Oekraïne.

Corus - Wijk aan Zee

Sergey Karjakin haalde het grootste succes uit zijn carrière door de A-groep van het Corus toernooi (17 januari t/m 1 februari) op zijn naam te schrijven. Jan Smeets en Loek van Wely werden met 6 uit 13 gedeeld achtste. Daniel Stellwagen scoorde een half punt minder en deelde de laatste plaats met de wereldtoppers Adams, Morozevich en Ivanchuk.

De B-groep van Corus was een prooi voor de jonge Italiaan Fabio Caruana. De C-groep werd gewonnen voor de jonge Wesley So. Hier waren vele Nederlandse ogen gericht op Anish Giri. Hij werd gedeeld tweede en scoorde de laatste grootmeesternorm die hij nodig had voor de titel.

Nederlandse Zomertoernooien

Het GfK HSG Open - Hilversum 27 juni - 5 juli: Predrag Nikolic, Michal Krasenkow, Daniel Fridman en Stewart Haslinger deelden de eerste plaats in. De Nederlanders Friso Nijboer, Wouter Spoelman, Dimitri Reinderman en Erwin l'Ami bleven een half punt achter.

Het Leiden Chess Tournament, 10-19 juli, was verrassend een prooi voor de Indiër Babu Lalith. Erik van den Doel werd gedeeld tweede.

Open Nederlands Kampioenschap - Dieren, 21-30 juli: Erwin l'Ami werd Open Nederlands Kampioen. De tweede plaats werd gedeeld door Anish Giri, Jan Timman en Roi Miedema.

Het Hogeschool Zeeland Schaaktoernooi - Vlissingen, 1-8 augustus: Michal Krasenkow won zeer overtuigend met 8 uit 9. Beste Nederlanders werden Sipke Ernst en Wouter Spoelman met 7 punten. Migchiel de Jong scoorde een IM norm.

Young Masters - Enschede, 31 juli - 8 augustus: De sterke grootmeester Sergey Zhigalko won het toernooi. Twan Burg scoorde een IM norm.

Het BDO toernooi in Haarlem, 15-23 augustus: Dimitri Reinderman won het toernooi. Op anderhalf punt achterstand eindigde Friso Nijboer als tweede. Robin van Kampen scoorde een IM norm.

NH Hoteles Tournament - Amsterdam, 20-31 augustus: De jeugd speelde weer tegen ervaring. Jan Smeets behaalde een fraaie overwinning en plaatste zich voor het prestigieuze Amber toernooi in Monaco 2010.

Univé-toernooi Hoogeveen

Sergey Tiviakov won de kroongroep van het Univé schaaktoernooi in Hoogeveen (16-24 oktober). Hij won een partij van Judith Polgar terwijl alle andere partijen in de dubbelrondige vierkamp in remise eindigden. Anish Giri handhaafde zich prima en deelde de tweede plaats met Vassily Ivanchuk. Stewart Haslinger won de Open groep. Fris Nijboer deelde de tweede plaats en werd de beste Nederlander.

World Cup - Chanty-Mansiysk, Rusland

Alle Nederlandse deelnemers werden in de eerste ronde van de FIDE World Cup (20 november - 15 december) in het Russische Chanty-Mansiysk uitgeschakeld. Sergey Tiviakov, Erwin l'Ami en Friso Nijboer gingen in de noodzakelijk geworden rapidpartijen onderuit. Ivan Sokolov verloor al tijdens de partijen met gewone bedenktijd.

Schaakfestival Groningen

Tijdens het schaakfestival in Groningen, 21-30 december, speelde Jan Timman een match tegen Robin van Kampen. Ervaring wist hier nog nipt van jeugd te winnen - de match eindigde in een 2½ - 1½ overwinning voor Timman.

Het Open Toernooi werd met 7½ uit 9 gewonnen door de twaalfjarige Oekraïner Ilya Nyzhnik. Hij scoorde tevens een grootmeesternorm, terwijl er IM normen waren voor de Nederlandse jeugdspelers Benjamin Bok en Christov Kleijn.

KNSB-competitie

De competitie in de meesterklasse eindigde in een duidelijke zege van titelverdediger HSG. Het team uit Hilversum won al zijn wedstrijden en verzamelde zes punten meer dan de achtervolgers Hotels.nl, HMC Calder

en Utrecht. Met de Nederlandse spelers Loek van Wely, Daniel Stellwagen. Erwin l'Ami en Jan Smeets in de gelederen beschikte HSG over vrijwel de gehele Nederlandse top. De grootmeesters Seirawan en Chuchelov leverden echter de meest opvallende prestaties: ze scoorden beiden honderd procent.

Voerendaal en BSG degradeerden uit de meesterklasse. Hun plaatsen werden ingenomen door de oudgedienden SMB en HWP Sas van Gent.

KNSB bekercompetitie

Ook in de bekercompetitie won HSG overtuigend. Het viertal Daniel Stellwagen, Jan Smeets, Friso Nijboer en Robin van Kamp versloeg Utrecht in de finale met 3-1. De derde plaats ging naar Schrijvers Rotterdam dat met 4-0 veel te sterk was voor Paul Keres. De bekerfinale werd net als in 2008 georganiseerd door SG Amersfoort.

NK Bedrijven - Den Haag

Op 3 oktober won Sogeti Nederland het NK voor Bedrijven met een ruime voorsprong op TNT. Met grootmeester Matthew Sadler aan het eerste bord werden alle zeven wedstrijden gewonnen. TNT bood dit jaar onderdak aan het toernooi dat 27 viertallen trok.

NK rapid voor teams - Hengelo

Het tweede NK rapid voor teams vond plaats bij het ROC Hengelo op 11 april. Tot de laatste ronde gingen Hotels.nl en ESGOO gelijk op. Door een 4-0 overwinning in de laatste wedstrijd wist ESGOO echter afstand te nemen. De derde plaats ging naar HMC Calder.

Bilderbergtoernooi - Oosterbeek

Het 37e Bilderbergtoernooi (11 tm 17 juli), waar wordt gespeeld om de veteranen- en seniorentitels werd gewonnen door Ad van den Berg. Hij scoorde 5½ uit 7, een half punt meer dan Jaap Vogel en Theo Goossen.

Buitenlandse zaken

Herman Hamers vertegenwoordigde de KNSB op twee internationale congressen. De belangrijkste zaken op buitenlands gebied zijn de volgende.

Het Global Chess kantoor in Amsterdam zal worden gesloten. De onderneming heeft duidelijk niet het gewenste resultaat opgeleverd. Een voorstel van de Presidential Board om spelers die tijdens een FIDE evenement voor een partij niet op het aanvangstijdstip aanwezig zijn naast een reglementaire nederlaag ook een geldboete op te leggen ondervond veel tegenstand en werd ingetrokken. Aangenomen werd een voorstel om wisseling van federatie moeilijker en duurder te maken.

Op het ECU congres kondigden zowel de president van de Turkse schaakbond, Ali Nihat Yazici, als de huidige ECU president Boris Kutin aan zich in 2010 kandidaat te stellen voor de post van ECU president. Voor een voorgestelde statutenwijziging ontbrak het juridisch advies en het voorstel werd om die reden doorgeschoven naar een extra ECU congres in maart 2010.

Zowel de FIDE als de ECU zijn volgens de rapporten financieel gezond.

Bijzondere bonden

Computer Schaak Vereniging Nederland

De CSVN organiseerde twee computerschaaktoernooien voor programma's uit binnen- en buitenland. Beide toernooien vonden zoals gebruikelijk onderdak in het Denksportcentrum Leiden. Doordat het WK Computerschaak in Pamplona in mei gehouden werd, normaal is september, kon het negende International CSVN Tournament (ICT09) pas het eerste weekend van juni gespeeld worden. Misschien door de ongunstige datum waren er slechts acht deelnemers. Het programma HiarcS werd winnaar met 6 uit 7. De operator Harvey Williamson mocht de eerste 'Theo van der Storm beker' mee naar huis nemen. Deze prijs is vernoemd naar de in januari overleden secretaris van de CSVN, die zeventien jaar lang de grote motor is geweest achter de CSVN toernooien.

Aan het Open Nederlands Kampioenschap namen medio oktober slechts negen programma's deel. Het werd voor de vierde keer op rij gewonnen door Rybka, ditmaal met 7½ uit 8. Rybka bewees hiermee nogmaals één van de sterkste schaakprogramma's ter wereld te zijn.

Tijdens beide toernooien werd tevens een gebruikerstoernooi georganiseerd, waarbij de leden het met oude commerciële schaakcomputers tegen elkaar opnemen. De gezelligheid en kennisuitwisseling staan hierbij voorop.

Het verenigingsblad *ComputerSchaak* verscheen vier keer, met nieuws, reportages en beschouwingen over toernooien en schaakprogramma's uit binnen- en buitenland.

Nederlandse Bond van Schaakprobleemvrienden

Elk jaar vindt een internationaal congres plaats, waarbij schaakprobleemvrienden over de gehele wereld gedurende een week bij elkaar zijn. Dit congres werd in Rio de Janeiro gehouden. Daardoor was het aantal deelnemers iets minder dan gebruikelijk. Nederland was wel van de partij en eindigde in het landenklassement als zesde.

Nederlandse Bond van Correspondentieschakers

De Nederlandse Bond van Correspondentieschakers bleef veel toernooien organiseren, maar zag toch het ledenaantal fors dalen. Er traden acht nieuwe leden toe, maar die konden niet verhinderen dat het ledenaantal daalde van 417 naar 373 leden.

Van de NSVG en ARVES heeft de KNSB geen deelverslag ontvangen.

KNSB-onderscheidingen

Barth Plomp lid verdienste

Organisator en wedstrijdleader Barth Plomp werd benoemd tot Lid van Verdienste. Plomp is dertig jaar wedstrijdleader en organisator geweest bij Nederlands Kampioenschap voor Senioren en Veteranen, beter bekend als het Bilderbergtoernooi. Ook bij vele andere toernooien was hij wedstrijdleader, onder andere bij Corus in Wijk aan Zee en het toernooi in Hoogeveen. Van 1994 tot 1996 was Barth Plomp bestuurslid van de KNSB.

In memoriam

Theo van der Storm

Op 13 januari overleed Theo van der Storm. Van der Storm was secretaris van de Computer Schaak Vereniging Nederland. Hij was tot eind 2007 een van de stuwende krachten achter de vereniging en was vele jaren toernooirecteur van het Open Nederlands Kampioenschap Computerschaak en van het Internationaal Computerschaak Toernooi, die beide in Leiden worden gespeeld. In de beginjaren van het computerschaak schreef hij zijn eigen programma Storm dat enkele malen meespeelde in het computerkampioenschap. Theo van der Storm werd 48 jaar.

Berry Withuis

Berry Withuis overleed op 16 januari in zijn woonplaats Zutphen, een paar dagen voor zijn 89ste verjaardag. Withuis drukte een paar decennia zijn stempel op de Nederlandse schaakwereld, van de jaren vijftig tot in de jaren negentig. Hij was perschef van de grote schaaktoernooien en organiseerde vele toernooien en talloze simultaans. Daaronder de beroemde V&D simultaantournee in de jaren zestig en zeventig. Zelf moet hij als simultaanmeester honderden simultaans hebben gegeven.

Berry Withuis was bij het grote publiek bekend als schaakjournalist. Hij schreef onder andere in het Algemeen Dagblad en veel regionale kranten. Daarnaast schreef hij talloze schaakboeken. Het bekendst werd zijn boek *Jeugdschaak*, waarmee het Pionnen-, Toren- en Koningsdiploma werd geïntroduceerd. Het boek droeg in de jaren zeventig in sterke mate bij aan de groei van het jeugdschaken in Nederland.

Maurits Jacobson

Op 15 april overleed oud HSB-voorzitter Maurits Jacobson. Hij werd negentig jaar. Jacobson was een markant persoon die vooral als bestuurslid een belangrijke rol heeft gespeeld in de schaakorganisatie. Hij was tweemaal

voorzitter van de Haagse Schaakbond, van 1954 tot 1960 en van 1985 tot 1993. Vanwege zijn vele verdiensten werd hij in 1993 benoemd tot erelid van de HSB.

Jacobson was sinds 1951 lid van de Haagse schaakvereniging DD waar hij ook diverse bestuursfuncties vervulde. Hij was vele jaren teamleider van het eerste team van DD.

Landelijk was Jacobson onder andere actief als lid van de bondsraad van de KNSB, waar hij de HSB vertegenwoordigde. Ook nadat hij de bondsraad had verlaten behield hij zijn belangstelling voor het reilen en zeilen van de bond. Jacobson werd in november 1993 benoemd tot Lid van Verdienste van de KNSB.

Willem Bor

Oud KNSB bestuurslid Willem Bor overleed op 28 mei. Hij werd 49 jaar. Bor vervulde een flink aantal functies in de schaakwereld. Van 2000 tot 2005 was hij bij de KNSB als bestuurslid belast met kadervorming en verenigingsondersteuning. In die periode was hij ook lid van de Scheidsrechterscommissie en de Werkgroep Schaaktechnische Opleidingen. Ook in de SGS is Bor als bestuurslid actief geweest.

Rob Hartoch

Op 28 mei overleed Internationaal Meester Rob Hartoch in Amsterdam. Hartoch was een talentvol speler die in de periode 1965 tot 1980 tot de Nederlandse top behoorde. In 1965 werd hij als achttienjarige in Barcelona tweede in het wereldjeugdkampioenschap. Daarna speelde hij jarenlang mee in de Nederlandse toptoernooien. Ook maakte hij een aantal keren deel uit van het Nederlandse Olympiadeteam.

Door zijn vredelievendheid achter bord bracht Hartoch het nooit tot de echte top. Daarom maakte zijn carrière als speler vanaf de jaren tachtig plaats voor een loopbaan als commentator, scheidsrechter en trainer. Hij verwierf hiermee landelijke bekendheid. Ook als schaakjournalist was hij een tijd actief.

Sjouke Sieswerda

Op 16 oktober overleed Sjouke Sieswerda, de penningmeester van de Nederlandse Bond van Correspondentieschakers. Hij werd negentig jaar en bleef tot zijn overlijden in functie. Naast zijn werk voor de NBC was hij ook actief als wedstrijdleider. Hij leidde veel wedstrijden in de KNSB-competitie, van meesterklasse tot derde klasse. Sjouke Sieswerda was erelid van de NBC.

Eindstanden KNSB-competitie

Meesterklasse	Mp	Bp						
1 HSG	18	62½	K					
2 Hotels.nl	12	54						
3 HMC Calder	12	52½						
4 Utrecht	12	44						
5 Schrijvers Rotterdam	11	47						
6 LSG	7	42½						
7 ESGOO	7	37½						
8 Homburg Apeldoorn	6	44						
9 Voerendaal	5	42½	D					
10 BSG	0	23½	D					

Klasse 1A	Mp	Bp			Klasse 1B	Mp	Bp	
1 SMB	13	48½	K		1 HWP Sas van Gent	16	59½	K
2 NSI De Eenhoorn	12	49½			2 De Stukkenjagers	15	54½	
3 Caïssa	11	52½			3 RSR Ivoren Toren	12	51½	
4 De Wijker Toren	11	44½			4 Utrecht 2	11	44½	
5 Philidor 1847	10	51			5 Eindhoven	9	45	
6 Zukertort Amstelveen	9	45			6 Euwe	8	40½	
7 Paul Keres	9	39½			7 Vianen/DVP	7	41	
8 LSG 2	8	43			8 Wageningen	6	42	
9 Homburg Apeldoorn 2	6	44	D		9 DD	4	39½	D
10 VAS	1	32½	D		10 HMC Calder 2	2	32	D

Klasse 2A	Mp	Bp			Klasse 2B	Mp	Bp	
1 Purmerend	15	43½	K		1 Unitas	16	45	K
2 Dr. Max Euwe	14	50			2 SOPSWEPS'29	13	45	
3 HSG 2	10	43½			3 DSC Delft 1	12	39½	
4 ZSC-Saende	10	33½			4 LSG 3	11	35½	
5 SISSA	8	31			5 SSC 1922	10	37	
6 Groningen 2	7	34½			6 Kennemer Combinatie 2	8	33½	
7 Fischer Z	7	34			7 Amersfoort	7	34	
8 Dion Hardenberg	7	32			8 Nieuwendam	6	32½	
9 VAS 2	7	31	D		9 ASC	4	27	D
10 Emanuel Lasker	5	27	D		10 Zevenaer	3	31	D

Klasse 2C	Mp	Bp			Klasse 2D	Mp	Bp	
1 AAS	17	43	K		1 De Pion	14	40	K
2 De Toren Arnhem	13	39			2 DJC Stein	13	43	
3 Kennemer Combinatie 1	12	43			3 De Stukkenjagers 2	13	39½	
4 HWP Sas van Gent 2	10	37½			4 ASV	12	36	
5 Paul Keres 2	9	36½			5 Venlo	10	42	
6 Messemaker 1847	9	32½			6 HSC	8	35	
7 Oegstgeest '80	7	37			7 Spijkenisse	7	37½	
8 WSC	7	34½			8 Voerendaal 2	6	32½	
9 Promotie	6	35	D		9 RSC 't Pionneke	5	30	D
10 DSC Delft 2	0	22	D		10 Overschie	2	24½	D

Klasse 3A				Klasse 3B			
	Mp	Bp			Mp	Bp	
1 En Passant	18	52½	K	1 Talentteam GRUNn/Unitas 3	12	46	K
2 Haren	12	37		2 Almelo	12	42	
3 Sneek 1	11	37½		3 Doetinchem	12	38	
4 Almere	9	37½		4 Dr. Max Euwe 2	12	35½	
5 ESGOO 2	9	35½		5 Staunton	11	37½	
6 Philidor 1847 2	8	36½		6 Spassky's	9	35	
7 ESG	8	35½		7 Homburg Apeldoorn 3	8	33½	
8 Unitas 4	6	34		8 ASV 3	6	32	
9 ZSG	6	29½	D	9 WSG	5	31½	D
10 ENO Nijverdal	3	24½	D	10 Sneek 2	3	29	D
Klasse 3C				Klasse 3D			
	Mp	Bp			Mp	Bp	
1 Caïssa 2	15	42½	K	1 HWP Haarlem	16	48½	K
2 Het Kasteel	13	39		2 De Waagtoren	14	44½	
3 ASV 2	10	39½		3 Euwe 2	14	38	
4 Paul Keres 3	10	37½		4 ZSC-Saende 2	11	38½	
5 Kennemer Combinatie 3	10	37½		5 BSG 2	9	34	
6 Zeist	7	34½		6 RSR Ivoren Toren 2	8	35	
7 Wageningen 2	7	34		7 SMB 2	7	35½	
8 Zukertort Amstelveen 3	6	33½		8 NSI De Eenhoorn 2	6	31½	
9 Unitas 2	6	32½	D	9 VAS 3	4	30	D
10 Alteveer	6	29½	D	10 Het Probleem	1	24½	D
Klasse 3E				Klasse 3F			
	Mp	Bp			Mp	Bp	
1 Zukertort Amstelveen 2	14	45½	K	1 Charlois Europoort	16	47	K
2 Schaakcombinatie HTV	12	40		2 Souburg	12	41	
3 Tal/DCG	12	39		3 Sliedrecht	12	39	
4 Philidor Leiden	11	38		4 De Pion 2	10	37½	
5 Rijswijk	9	37		5 Terneuzen	9	40	
6 Leiderdorp	9	36		6 HWP Sas van Gent 3	9	35½	
7 HWP Zaanstad	7	35½		7 Landau Axel	8	34½	
8 Utrecht 4	7	32		8 Bergen op Zoom	7	37½	
9 DD 2	6	29	D	9 Spijkenisse 2	5	21	D
10 LSG 4	3	28	D	10 Erasmus	2	27	D
Klasse 3G				Klasse 3H			
	Mp	Bp			Mp	Bp	
1 Schrijvers Rotterdam 2	15	42½	K	1 Veenendaal	13	41	K
2 Voorschoten	14	45½		2 NUVEMA talententeam-D4	13	40½	
3 Utrecht 3	13	40		3 Dubbelschaak '97	12	37½	
4 Dordrecht	12	44½		4 UVS	10	37½	
5 DSC Delft 3	11	41		5 PION	9	38½	
6 Oud Zuylen	9	37		6 De Drie Torens	9	35	
7 Messemaker 1847 3	9	35		7 Veldhoven	8	34½	
8 Bobby Fischer Wassenaar	5	26½		8 De Combinatie	7	36½	
9 Promotie 2	2	28	D	9 Geleen	5	29	D
10 LSG 5	0	20	D	10 DJC Stein 2	4	30	D

De kampioenen van 2009

Algemeen	Anish Giri
Vrouwen	Zhaoqin Peng
Open Kampioenschap	Erwin l'Ami
Clubcompetitie	HSG
Bekercompetitie	HSG
Senioren	Ad van den Berg
Veteranen	Ad van den Berg
NK bedrijven	Sogeti Nederland B.V.

Jeugdkampioenen 2009

NK Jeugd (Venlo, Rijswijk, Waalwijk, Gouda)

A jeugd	Robin van Kampen	Bussum
A meisjes	Leonore Braggaar	Leiden
B jeugd	Hugo ten Hertog	Utrecht
B meisjes	Evie Warmelink	Groningen
C jeugd	Roger Meng	Zoetermeer
C meisjes	Diana Dalemans	Hoensbroek
D jeugd	Lars Vereggen	Molenschot
D meisjes	Mahsa Bitalzadeh	Kesteren
E jeugd	Robin Lecomte	Capelle a/d IJssel
E meisjes	Anna Maja Kazarian	Heerenveen
F jeugd	Anna Maja Kazarian	Heerenveen
F meisjes	Anna Maja Kazarian	Heerenveen
G jeugd	Robby Kevlishvili	Zoetermeer
G meisjes	Joëlle Vuong	Den Haag
H jeugd	Andrew St. George	Gouda
H meisjes	Alba Camacho	Leiderdorp

Open NK jeugd (Euro Chess Tournament, Enschede)

Young Masters	Sergei Zjigalko	Rusland
A jeugd	Lars Ootes	Amersfoort
A meisjes	Marieke Dirksen	Valkenswaard
B jeugd	Milan Mostertman	Groningen
B meisjes	Evie Warmelink	Groningen
C jeugd	Zyon Kollen	Boekelo
C meisjes	Rosa Ratsma	Voorschoten
D jeugd	Hing Ting Lai	Amsterdam
D meisjes	Catheleijne Sanders	Rhenen
E jeugd	Jorden van Foreest	Groningen
E meisjes	Emily Mes	Leiden

Amfors jeugdclubcompetitie Amersfoort

Meesterklasse A	Zukertort	Amstelveen
Promotieklasse A Noord-Oost/Midden-Zuid	Veenendaalse SV	Veenendaal
Promotieklasse A Zuid-West	SV Sliedrecht	Sliedrecht
Promotieklasse A Noord-West	Chesscool 2	Haarlem
Meesterklasse C	Charlois Europoort	Rotterdam
Meesterklasse D	De Toren	Arnhem

NK E teams (Groningen)

ESV	Eindhoven
-----	-----------

NK schoolschaken en NK studententeams (Nijmegen)

VO I (bovenbouw)	Stedelijk Gymnasium	Leiden
VO II (onderbouw)	Erasmiaans Gymnasium	Rotterdam
Basisonderwijs	Kastanjelaan	Leiderdorp

Open NK rapid jeugd (Eindhoven)

t/m 25 jaar	Algemeen	Meisjes
geb. jaar 89-90	Matthew Tan	Arlette van Weersel
geb. jaar 91-92	Roi Miedema	Martine Middelveld
geb. jaar 1993	Jonathan Tan	Donna Schut
geb. jaar 1994	Anne Haast	Anne Haast
geb. jaar 1995	Arthur Pijpers	Evie Warmelink
geb. jaar 1996	Noud Lentjes	Sophia Thoma
geb. jaar 1997	Roger Meng	Naomi de Ridder
geb. jaar 1998	Lars Vereggen	Willemijn de Voogt
geb. jaar 1999	Colin Stolwijk	Olivia Meng
geb. jaar 2000	Maaïke Keetman	Maaïke Keetman
geb. jaar 2001	Sourav Bhattacharjee	Cheryl Looijer
	Robby Kevlishvili	Isis Verseef

NK snelschaak jeugd (Bunschoten/Spakenburg)

A jeugd	Stefan Colijn	Roosendaal
A meisjes	Lemmy Schakel	Giessenburg
B jeugd	Milan Mostertman	Groningen
B meisjes	Evie Warmelink	Groningen
C jeugd	Nick Bijlsma	Sneek
C meisjes	Sophia Thoma	Rotterdam
D jeugd	Thomas Beerdsen	Apeldoorn
D meisjes	Timardi Verhoeff	Heiloo
E jeugd	Robby Kevlishvili	Zoetermeer
E meisjes	Anna Maja Kazarian	Heerenveen

Open NK rapid voor teams (Mierlo)

Categorie AB	Veenendaalse SV	Veenendaal
Categorie C	D4	Oosterhout
Categorie D	De Toren	Arnhem
Categorie E	D4	Oosterhout
Categorie F	D4	Oosterhout

Huttontoernooi (Deventer)

Alle categorieën	OSBO
A categorie	SBO
B categorie	RSB
C categorie	HSB
D categorie	OSBO
E categorie	NHSB

Behaalde titels bij de FIDE

Grandmaster

Anish Giri
Wouter Spoelman
Robin Swinkels

Jaap de Jager
Marijn Otte
Mark Smits
Paul Span

International Master

Robin van Kampen
Frank Kroeze
Fred Slingerland (was reeds conditioneel IM)

Candidate Master

Gerard van Es

WIM

Lisa Schut

International Arbiter

Huub Blom
Jan van den Ende
Gerard Kool

FIDE Master

Benjamin Bok
Matthieu Freeke
Djurre den Heeten

FIDE Arbiter

Frans Peeters
Paul Peters
Hiddo Zuiderweg

Commissies

Technische Commissie

In januari 2009 bestond de Technische Commissie (TC) uit Dolf Meijer en Thomas Willemze, met vanuit het Bondsbureau Jeroen Bosch als voorzitter. Omdat Willemze in maart 2009 als talentcoach werd aangesteld moest de bezetting worden gewijzigd. Deze gelegenheid werd meteen aangegrepen om het reglement van de TC iets aan te passen. In het nieuwe reglement is het maximum aantal leden uitgebreid van drie naar vijf personen; daarbij wordt gestreefd naar een zo landelijk mogelijke dekking. Op deze manier worden de kennis en het draagvlak van de commissie vergroot. De TC werd aangevuld met Jeroen van Onzen, Tom Bus en Hiddo Zuiderweg. Thomas Willemze werd voorzitter van de TC. De TC kende de vrijplaatsen voor het NK jeugd toe, deed de selectie voor de jeugduitendingen, bracht advies uit over het uitzendbeleid en rondde het statusreglement af.

Commissie Kadervorming

De Commissie Kadervorming kwam drie keer bijeen. De commissie adviseert de medewerker opleidingen van het bondsbureau. Veel aandacht werd besteed aan het Plan van Aanpak Kadervorming 2009 - 2012. De CK telt naast de medewerker van het bondsbureau twee leden die zich vooral bezighouden met de schaakdidactische cursussen en twee leden die gespecialiseerd zijn in de arbitercursussen. Boris Friesen trad in 2009 tot de commissie toe om de vacature bij de schaakdidactische opleidingen in te vullen.

Examencommissie Arbiteropleidingen

De examencommissie arbiteropleidingen beoordeelt de schriftelijke examens van de arbiteropleidingen voordat deze worden afgenomen. In 2009 boog de commissie zich over het herexamen Scheidsrechter A in Emmen en het examen Scheidsrechter A in Delft.

Commissie van Beroep

De Commissie van Beroep kwam zes keer bijeen en behandelde daarin vijf beroepsgevallen uit de KNSB-competitie in 2009.

Scheidsrechterscommissie

De Scheidsrechterscommissie boog zich in 2009 onder andere over de volgende onderwerpen: het beoordelen van aanvragen voor de titels Internationaal Arbiter en FIDE Arbiter, het vertalen van het nieuwe FIDE reglement en het bespreken van aanpassingen in KNSB competitierglement.

Ratingcommissie

De belangrijkste activiteit van de ratingcommissie was het verbeteren van de webpresentatie van de ratinglijsten.

Tuchtcommissie

Er zijn in 2009 geen dopingzaken geweest, de Tuchtcommissie is dan ook niet bijeen geroepen. De Nationale Dopingautoriteit heeft geen controles uitgevoerd bij schaakwedstrijden in Nederland.

Klachtencommissie Seksuele Intimidatie

Er zijn in 2009 geen klachten ingediend bij de Klachtencommissie.

Vertrouwenscommissie Benoemingen

Op basis van de bindende voordracht vanuit de commissie is de heer Plomp tot lid van verdienste benoemd.

Financiële Advies Commissie

In 2009 heeft de Financiële Advies Commissie (FAC) heeft de Bondsraad geadviseerd op het gebied van de jaarrekening 2008 en de begroting voor 2010. Daarvoor heeft de FAC ook tweemaal gesproken met de penningmeester en de directeur van de KNSB. Daarbij kwamen ook andere zaken met financiële impact aan de orde, waaronder met name de beschrijving van de AO/IC.

Per 31 december was de samenstelling van de verschillende KNSB-commissies als volgt:

Commissie van Beroep

H.A. Bartels - voorzitter
B. Plomp
H. van Putten
E.M.M. van Rosendaal
A.A. Schuering
C. Versteeg
Th.M.M. van Beekum.
vanuit Bonds bureau: K. Stolk

Scheidsrechtercommissie

P. de Jonge - voorzitter
A.A. Schuering
C.A. Roet
A.F. Strik
vanuit Bonds bureau: K. Stolk

Ratingcommissie

K. Dekker
J.K.Schut
J. Roorda
C.A. Roet
M. Jans
vanuit Bonds bureau: K. Stolk - voorzitter

Commissie Kadervorming

A.F. Strik
D.J. M. Fassaert
A. Marks
B. Friesen
vanuit Bonds bureau: M. bij de Weg

Examencommissie Arbitropleidingen

C.A. Roet - voorzitter
A.F. Strik
E.M.M. Rosendaal
D.J.M. Fassaert
A. Rutten

Technische Commissie

D. Meijer
J. van Onzen
H. Zuiderweg
T. Bus
vanuit Bonds bureau: T. Willemze - voorzitter

Tuchtcommissie

H. Bartels - voorzitter
E.M. Noordijk
H. van Putten
R.J.C. Wessels
J. Toorman
C.A. Roet
I. Timmermans

Financiële Advies Commissie

J. de Boer - voorzitter
J.P. Ory
W. Pool
C.G.H. van 't Land
T. Koorevaar
vanuit Bonds bureau: M.J. van der Werf
Toegevoegd vanuit Alg. Bestuur: M.J.T. Bosman
Extern adviseur: Accountantskantoor Capacc

Vertrouwenscommissie Benoemingen

E.H. Schuyer - voorzitter
A. Rongen
M.J.T. Bosman
ARVES, J.O. Stigter
NBVS, P. le Grand

Klachtencommissie Seksuele Intimidatie

I. van den Berg - voorzitter
A.F.R. Avis
D.J.M. Fassaert
L. Jap Tjoen San

Bestuur en Bondsbureau

Samenstelling Algemeen Bestuur per 31 december

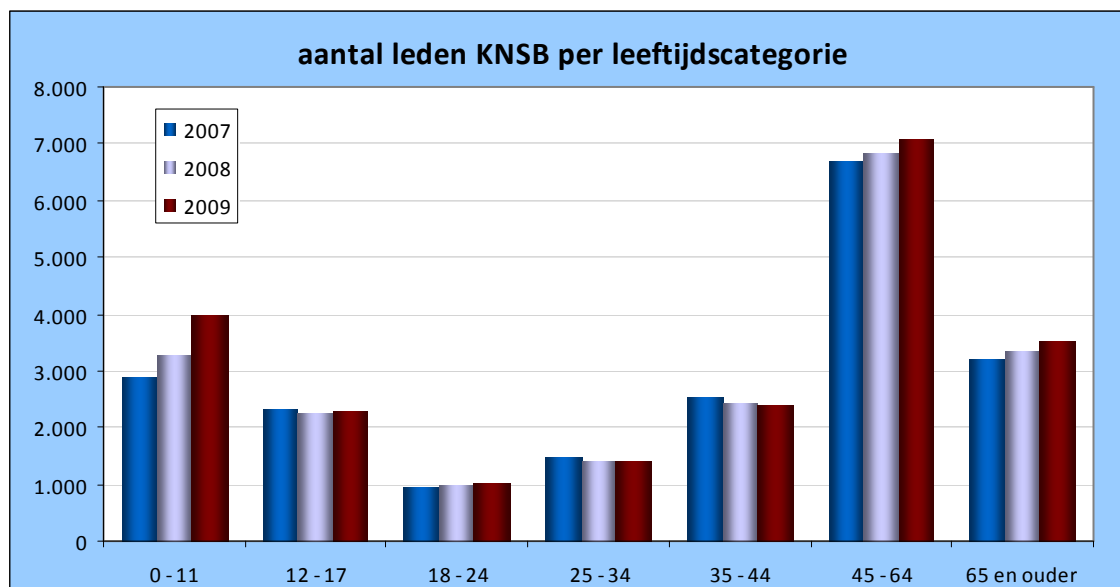
Eddy Schuyer	voorzitter
Arthur Rongen	vice-voorzitter en secretaris
Michiel Bosman	penningmeester
Monique Stam	jeugdschaak
Jan Stomphorst	topschaak
Jan Schinkelshoek	PR en communicatie
Patrick Bernhart	sponsoring

Bezetting Bondsbureau per 31 december

Mark van der Werf	directeur
Jeroen Bosch	directeur sportief
Eric van Breugel	breedtesport en jeugdschaak
Koos Stolk	competitie en evenementen
Sandra Tarabene	ledenadministratie en financiële administratie
Huub Uttien	financiële administratie
Patrice Vos	management assistente
Minze bij de Weg	schaakmagazine en opleidingen
Tom Bottema	redacteur website
Thomas Willemze	talentontwikkeling
Vladimir Chuchelov	bondscoach
Derk Schuttel	servicepunt Noord
Pascal Losekoot	servicepunt Randstad
Franck Steenbekkers	servicepunt Zuid
Xander Verbeet	servicepunt Oost
Geurt-Jan v.d. Meiden	servicepunt West

Overzichten KNSB-leden

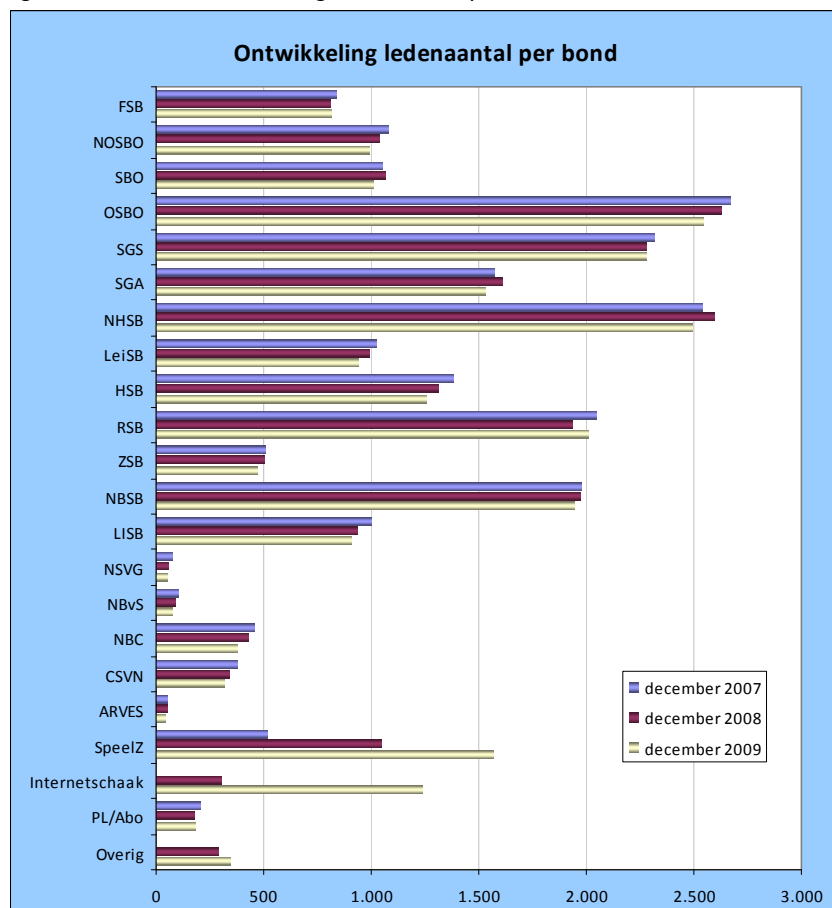
Figuur 3: aantal KNSB-leden per leeftijdscategorie

Tabel: ledenverloop 2009 per maand per bond

bond	dec 08	jan 09	feb 09	mrt 09	apr 09	mei 09	jun 09	jul 09	aug 09	sep 09	okt 09	nov 09	dec 09
FSB	809	860	862	880	889	874	870	850	840	826	834	816	816
NOSBO	1.040	1.033	1.042	1.048	1.054	1.051	1.029	1.000	967	983	993	1.002	992
SBO	1.065	1.074	1.076	1.085	1.085	1.080	1.075	1.000	994	982	998	1.006	1.006
OSBO	2.623	2.634	2.627	2.628	2.625	2.611	2.605	2.504	2.482	2.487	2.513	2.534	2.544
SGS	2.282	2.301	2.307	2.337	2.340	2.318	2.297	2.242	2.221	2.199	2.209	2.263	2.280
SGA	1.613	1.598	1.594	1.555	1.566	1.568	1.558	1.511	1.488	1.386	1.481	1.501	1.526
NHSB	2.594	2.607	2.602	2.646	2.629	2.621	2.587	2.532	2.458	2.399	2.458	2.489	2.494
LeiSB	996	996	998	1.010	1.017	1.025	1.020	958	937	914	928	946	944
HSB	1.309	1.302	1.341	1.341	1.356	1.349	1.344	1.286	1.259	1.181	1.211	1.209	1.255
RSB	1.937	1.953	1.973	1.992	1.994	1.987	1.958	1.933	1.914	1.946	1.982	2.000	2.007
ZSB	498	498	468	471	474	476	469	471	479	470	472	472	469
NBSB	1.969	1.974	1.968	1.982	1.995	2.002	1.995	1.954	1.917	1.902	1.931	1.941	1.943
LISB	937	952	941	947	942	938	942	926	910	908	896	906	905
NSVG	62	61	61	62	54	54	54	55	55	55	55	55	55
NBvS	88	89	84	82	82	80	79	78	78	78	77	77	76
NBC	427	406	402	401	400	399	399	398	396	392	391	391	373
CSVN	337	337	321	321	320	319	319	317	317	314	314	314	313
ARVES	48	47	47	47	47	47	47	47	47	47	47	47	47
SpeelZ	1.047	933	984	1.160	1.177	1.233	1.233	1.234	1.442	1.484	1.548	1.563	1.563
Internetschaak	303	419	489	638	706	796	840	890	941	999	1.198	1.229	1.237
Pers. leden /Abonnementen	180	195	196	200	201	201	204	205	207	198	197	198	182
Overig	286	316	315	344	430	431	431	430	430	438	365	377	343
totaal incl. dubbellenen	22.450	22.585	22.698	23.177	23.383	23.460	23.355	22.821	22.779	22.588	23.098	23.336	23.370
dubbellenen	1.661	1.596	1.602	1.608	1.613	1.604	1.586	1.564	1.547	1.568	1.634	1.652	1.644
totaal excl. dubbellenen	20.789	20.989	21.096	21.569	21.770	21.856	21.769	21.257	21.232	21.020	21.464	21.684	21.726

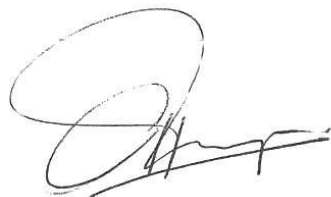
Figuur 4: ontwikkeling ledenaantal per bond

Ondertekening

Haarlem, april 2010

Namens het bestuur van Koninklijke Nederlandse Schaakbond:

Arthur Rongen, secretaris

Eddy Schuyer, voorzitter